

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՇԱԴՐԱԿԱՆՆԵՐ

2020

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2020

Ե Ր Ե Վ Ա Ն 2021

Մարշին Գալստյան

ՀՀ կենտրոնական բանկի
նախագահ

Տարգելի ընթերցող

Միքով ներկայացնում ենք «Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամներ 2020» տարեկան հանդեսը:

Ավանդության համաձայն՝ 2020 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը թողարկել է մի շարք հուշադրամներ՝ նվիրված հայ անվանի անհատների, այդ թվում աշխարհահռչակ ֆրանսահայեր՝ կինոռեժիսոր Անրի Վեռնոյի և նկարիչ Ժանսենի ծննդյան 100-ամյա, հայկական կինոյի և թատրոնի նշանավոր դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի ծննդյան 125-ամյա և տաղանդավոր գեղանկարիչ Եղիշե Թադևոսյանի ծննդյան 150-ամյա հոբելյաններին: Այս մեծանուն անհատներից յուրաքանչյուրը, շնորհիվ կինոարվեստի, թատրոնի, նկարչության ոլորտներում ձեռք բերած վաստակի և հաջողությունների, իր ուրույն տեղն է զբաղեցրել ոչ միայն հայկական, այլև համաշխարհային մշակույթի պատմության մեջ:

2020 թ. հատկանշական է եղել մեկ այլ հոբելյանով ևս. նշվել է հայ ազգային-ազատագրական շարժման հերոս Գևորգ Չավուշի ծննդյան 150-ամյակը: Այս հոբելյանի

կապակցությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկը թողարկել է «Գևորգ Չավուշ-150» հուշադրամը՝ համալրելով հայոց պատմության տարբեր ժամանակահատվածների գորավարներին նվիրված հուշադրամների շարքը:

Նախկին ԽՍՀՄ ժողովուրդների համար նշանավոր իրադարձություն էր Հայրենական մեծ պատերազմում ֆաշիստական Գերմանիայի և նրա դաշնակիցների դեմ պայքարում տարած հաղթանակի 75-ամյա հոբելյանը: ՀՀ կենտրոնական բանկը, ի թիվս նախկին խորհրդային երկրների կենտրոնական բանկերի, 2020 թ. թողարկել է հաղթանակի 75-ամյակին նվիրված հուշադրամ՝ դրանով ևս մեկ անգամ արժևորելով Հայրենական մեծ պատերազմում թշնամու դեմ հերոսաբար մարտնչած և նահատակված հայ ժողովրդի զավակների դերը հաղթանակի կերտման գործում:

Կարևորելով պետական հասարակական գործիչների դերակատարումը հայ ժողովրդի ազգային դիմագծի պահպանման գործում՝ թողարկվել է Ամենայն Հայոց 125-րդ Կաթողիկոս Խրիմյան Հայրիկի ծննդյան 200-ամյակին նվիրված հուշադրամը: Այս թողարկումով նշանավորվել է Խրիմյան Հայրիկի պատմական դերը հայ ժողովրդի հասարակական, քաղաքական, մշակութային կյանքում և նրա անմնացորդ նվիրումը հայրենիքին:

2020 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը թողարկել է գեղարվեստական ձևավորմամբ և տեխնիկական բարդ լուծումների կիրառմամբ նախադեպը չունեցող «Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» արծաթե հուշադրամը՝ սերտորեն համագործակցելով Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հետ:

Հավատարիմ մնալով ՀՀ կենտրոնական բանկի քաղաքականությանը արժույթի թողարկման ոլորտում, որը միտված է դրամանիշերի միջոցով հայ ժողովրդի դարավոր պատմության և մշակույթի տարածմանն ու ճանաչելիության ընդլայնմանը, յուրաքանչյուր տարի ՀՀ հուշադրամները ներկայացվում են մասնակցության միջազգային դրամագիտական մրցույթներում: 2020 թ. Ռուսաստանի Դաշնությունում անցկացված «Դրամների համաստեղություն-2020» 14-րդ միջազգային մրցույթում աշխարհահռչակ հայ կոմպոզիտոր և երաժշտագետ Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյակին նվիրված հուշադրամը, որը թողարկվել է 2019 թ., զբաղեցրել է 3-րդ տեղը՝ «Տարվա հուշադրամը» անվանակարգում: Այս հերթական մրցանակը, անկասկած, գեղարվեստական ձևավորման բարձր մակարդակի և հատման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման արդյունք է:

ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ 2020

2020 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը համագործակցել է Լիտվայի և Գերմանիայի «B.H. Mayer Mint» դրամահատարանների հետ և թողարկել ինը տեսակի հուշադրամ, որոնցից ութը՝ հորեյանական: Հորեյանական հուշադրամները հատվել են Լիտվայի դրամահատարանում՝ համալրելով հուշադրամների՝ «Անվանի անհատներ», «Պատմություն» և «Կրոն» թեմատիկ շարքերը:

«Անվանի անհատներ» թեմատիկ շարքը համալրվել է երկու ոսկե հուշադրամներով՝ նվիրված ֆրանսահայ աշխարհահռչակ նկարիչ Ժանսենի ծննդյան 100-ամյա և հայ անվանի դերասան Հրաչյա Ներսիսյանի ծննդյան 125-ամյա հորեյաններին: Հուշադրամները ձևավորված են դասական ոճով, աչքի են ընկնում փոքր մակերեսների վրա նշանավոր գործիչների դիմապատկերների ընդգծվածությամբ, ինչպես նաև նրանց արվեստը ներկայացնող պատկերումներով:

«Անվանի անհատներ» թեմատիկ շարքի ներքո թողարկվել են նաև «Ժանսեն-100», «Եղիշե Թադևոսյան-150» և «Անրի Վեռնոյ-100» արծաթե հուշադրամները: Այս հուշադրամները տեղադրված են պատկերազարդ տեղեկատվական գրքույկներում, որտեղից կարելի է մանրամասն տեղեկություն ստանալ մեծատաղանդ արվեստագետների կենսագրության և գործունեության մասին, ինչը հավելվում է նրանց ստեղծագործական կյանքին վերաբերող գունազարդ պատկերներով և լուսանկարներով: Տվյալ հուշադրամները հատվել են գունավոր տամպոտպագրության տեխնոլոգիայի կիրառմամբ:

Սուրեն Սիմոնյան

ՀՀ կենտրոնական բանկի
Արժույթի թողարկման
համակարգման
կենտրոնի ղեկավար

2020 թ. «Պատմություն» թեմայի շրջանակում, ի հիշատակ Հայրենական մեծ պատերազմում տարած հաղթանակի 75-ամյակի, թողարկվել է արծաթե հուշադրամ, որն աչքի է ընկնում տվյալ թեմային բնորոշ խոհուն ձևավորմամբ ու տեխնիկական ժամանակակից լուծումներով: Տամպոտպագրության կիրառմամբ հաջողվել է ճշտությամբ վերարտադրել Հայրենական պատերազմի 1-ին աստիճանի շքանշանի, ինչպես նաև Գեորգիևյան ժապավենի գունավոր պատկերները:

Դասական ոճով են ձևավորվել ևս երկու արծաթե հուշադրամներ՝ նվիրված հայ ազատագրական շարժման հերոս Գևորգ Չավուշի ծննդյան 150-ամյակին և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, հասարակական գործիչ Խրիմյան Հայրիկի ծննդյան 200-ամյակին: Հայ մարտիկի հզոր ու անկոտրում ոգին խորհրդանշող վահանը և թուրը հուշադրամի մակերեսին դարձել են առավել արտահայտիչ՝ խոր փորագրության կիրառման շնորհիվ, իսկ Խրիմյան Հայրիկի պատգամը սերունդներին և ստորագրությունը կատարվել են լազերային նուրբ փորագրությամբ:

Շարունակելով համագործակցությունը Գերմանիայի «B.H. Mayer Mint» դրամահատարանի հետ՝ 2020 թ. թողարկվել է «Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» արծաթե հուշադրամը՝ 1 կգ քաշով, որը ՀՀ կենտրոնական բանկի թողարկած հուշադրամների շարքում ուշագրավ ձեռքբերում է: Այն առանձնանում է տեխնիկական կատարման բարդ լուծումներով. շնորհիվ հուշադրամի դիմերեսին և դարձերեսին կիրառված ուլտրաբարձր ռելիեֆի փորագրության տեխնոլոգիայի (Smartminting®), Մայր Տաճարի խորանի պատկերի մասնակի ոսկեզօծման և գունավոր տամպոտպագրության տեխնոլոգիայի օգտագործման՝ հուշադրամը ստացել է յուրօրինակ վեհաշուք տեսք: «Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» հուշադրամի էսքիզների մշակման և տեղեկատվական նյութերի տրամադրման հարցում աջակցություն է ցուցաբերել Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը:

Ինչպես նախորդ տարիներին, այնպես էլ 2020 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկված հուշադրամները թեմատիկայի, ինքնատիպ ձևավորման և հատման ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման շնորհիվ մեծ ուշադրության են արժանացել դրամանիշերի հավաքորդների և հասարակության լայն շրջանակներում:

ԽՐԻՄՅԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Ծննդյան
200-ամյակ

Թեմա՝ **ԿՐՈՆ**

Քրիստոնեություն

ՄԿՐՏԻՉ Ա ՎԱՆԵՅԻ
ԽՐԻՄՅԱՆ (Խրիմյան Հայ-
 րիկ, 1820-1907 թթ.), հասա-
 րակական-քաղաքական,
 մշակութային գործիչ, Ամենայն
 Հայոց Կաթողիկոս 1893 թ-ից:

Սովորել է Արևմտյան Հայաստանի
 Վասպուրական նահանգի Լիմ և Կտուց անա-
 պատների դպրոցներում: Հիմնադրել է «Արծվի
 Վասպուրական» (1855 թ.) և «Արծվիկ Տարոնո»
 (1863 թ.) հայկական պարբերականները, Վարա-
 գավանքին և Մշո Սբ Կարապետ վանքին կից
 ժառանգավորաց վարժարանները: 1854 թ. ձեռ-
 նադրվել է վարդապետ, իսկ 1868 թ.՝ օծվել եպիս-
 կոպոս: Հայկական հարցը դիվանագիտական
 ճանապարհով լուծելու նպատակով դիմել է եվրո-
 պական մի շարք երկրների իշխանություններին:
 1878 թ. գլխավորել է հայկական պատվիրակու-
 թյունը Բեռլինի վեհաժողովում: Աջակցել է Վանի
 «Սև խաչ» և Կարինի «Պաշտպան հայրենյաց»
 ազգային-ազատագրական գաղտնի կազմակեր-
 պությունների ստեղծմանն ու գործունեությանը,
 որի համար աքսորվել է Երուսաղեմ: Ամենայն
 Հայոց Կաթողիկոս օծվելուց հետո շարունակել է
 ազգային-ազատագրական գործունեությունը:

Հեղինակ է կրոնափիլիսոփայական, բարոյա-
 խոսական, չափածո ու այլ գրքերի, որոնցում ար-
 տահայտել է ժողովրդի հույզերն ու տառապանքը:

Դիմերես՝ Խրիմյան թանգարան-դասկերասրահի
 շենքը, զարդանախճ՝ վարդյակ, «Երկաթե
 շերտի» հուշադրվորից հասված (գործ՝
 Արեգ Իսախանյանի), Խրիմյան Հայրիկի
 դասգամբ և ստորագրությունը:

Դարձերես՝ Խրիմյան Հայրիկի դիմադասկեր:

Էսփիզների հեղինակն է Էդուարդ Կուրդինյանը:
 Հուշադրամը հասվել է Լիսվալի դրամահասարանում:

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քառք	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Ուրակը	դրուֆ
Դրամաշուրթը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	05.03.2020 թ.

Թեմա՝ **ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ**
Հայ պորավարներ

ԳԵՎՈՐԳ ԶԱՎՈՒՇ

*Ծննդյան
150-ամյակ*

ԳԵՎՈՐԳ ՉԱՎՈՒՇ (Գևորգ Ղազար-
յան, 1870 - 1907 թթ.), հայ ազատա-
գրական շարժման հերոս, ֆիդայի:

Սովորել է Մշո Սբ Կարապետ
վանքի դպրոցում: Մասնակցել է
Սասունի ինքնապաշտպանա-
կան կռիվներին (1891-1894
թթ.): 1894 թ. սեպտեմբերին
թուրքական կառավարությունը
ձերբակալել է և դատապարտել
Չավուշին 15 տարվա ազա-
տագրկման: 1896 թ. բանտից փախել
է Սասուն, ծանոթացել գորավար
Անդրանիկի հետ և զինակցել նրան: 1901 թ. մաս-
նակցել է Բերդակի, Նորշենի և Առաքելոց վանքի
կռիվներին, 1904 թ.՝ Սասունի ապստամբությանը,
ղեկավարել է Իշխանաձորի և Տավորիկի ինքնա-
պաշտպանական գործողությունները: Չավուշի մար-
տական խումբը Արևմտյան Հայաստանի տարբեր
վայրերում հերոսաբար կռվել է թուրքական զերա-
զանցող ուժերի դեմ: 1907 թ. մայիսի 27-ին թուր-
քական զորքերը շրջապատում են Չավուշի ջոկատը
Մշո դաշտի Սուլուխ գյուղում, որի մատույցներում էլ՝
կամրջի մոտ, նա զոհվում է անհավասար մարտում:

Չավուշը Արևմտյան Հայաստանում թուրքական
վարչակարգի դեմ ոտքի ելած հայ ֆիդայական
շարժման ակնառու դեմքերից է, իր ժողովրդի ազա-
տագրման գործին նվիրված անձնագրի մարտիկ:

Չավուշի հուշարձանը (քանդակագործ՝ Լևոն
Թոքմաջյան) կանգնեցվել է Երևանում՝ համանուն
հրապարակում: Նրա անունով կոչվել են փողոցներ,
դպրոցներ Երևանում, Հայաստանի Հանրապե-
տության և Արցախի Հանրապետության այլ վայրե-
րում:

Դիմերես՝ վահան և թուր՝ արևի շողերի ֆոնին:

Դարձերես՝ հայ հայդուկներին նվիրված հուշարձա-
նախմբից (ֆանդակագործ՝ Յու. Մինաս-
յան) հասված՝ Գևորգ Չավուշի
դիմաֆանդակի նախօրինակը,
և թրով արծիվ:

Էսֆիզների հեղինակն է Կարադեյս Աբրահամյանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվալի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քառը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրթը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հազ
Շրջանառության մեջ է դրվել	21.04.2020 թ.

Թեմա՝ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Հայրենական մեծ պատերազմում սարած հաղթանակի 75-ամյակ

Հայրենական մեծ պատերազմը (1941 թ. հունիսի 22-1945 թ. մայիսի 9)

ԽՍՀՄ ժողովուրդների պատերազմն էր ֆաշիստական Գերմանիայի և նրա դաշնակիցների դեմ, Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի (1939-1945 թթ.) կարևորագույն և վճռական մասը:

Թշնամու դեմ բոլոր ճակատներում խորհրդային ժողովուրդների հետ հերոսաբար մարտնչեցին նաև հայ ժողովրդի ավելի քան 500 հազար զավակներ, որոնցից շուրջ 200 հազարը զոհվեցին մարտերում: 106 հայորդիներ արժանացան ԽՄ հերոսի կոչման, 27-ը՝ Փառքի երեք աստիճանների շքանշանների, ավելի քան 70 հազարը պարգևատրվեցին շքանշաններով և մեդալներով: ԽՍՀՄ զինված ուժերի հրամանատարական կազմում կային 60-ից ավելի հայ գեներալներ և ծովակալ, որոնք ղեկավարում էին խոշոր զորամիավորումներ: Նրանց շարքերում էին բանակի գեներալ Հ. Բաղդասարյանը (հետագայում՝ ԽՄ մարշալ), ԽՍՀՄ նավատորմի ծովակալ Հ. Իսակովը, ավիացիայի մարշալ Ս. Խուդյակովը (Արմենակ Խանփեդյանց), Հ. Բաբաջանյանը (հետագայում՝ զրահատանկային զորքերի գլխավոր մարշալ), գեներալներ Մ. Պարսեղովը, Ս. Գալաջևը, Ս. Մարտիրոսյանը, Հ. Մարտիրոսյանը, Ն. Սաֆարյանը, Ա. Կարապետյանը, Հ. Թումանյանը, Բ. Առուշանյանը և շատ ուրիշներ:

Մայիսի 9-ը Մեծ հաղթանակի տոն է նախկին ԽՍՀՄ տարածաշրջանում յուրաքանչյուր ընտանիքի համար: Մեր հայրերն ու պապերն են կերտել

այդ հաղթանակը՝ դառնալով հերոսության և իրական հայրենասիրության օրինակ ապագա սերունդների համար:

Դիմերես՝ «Մայր Հայաստան» հուշարձանը Երևանում և Հայրենական պատերազմի 1-ին ասիճանի շքանշանը:

Դարձերես՝ վահան և Գեորգիկյան ժադալեն:

Էսֆիզների հեղինակն է Կարադեյիս Աբրահամյանը: Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեքը	75 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	67,2 գ
Տրամագիծը	50,0 մմ
Ուրակը	դրուֆ
Դրամաուրքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հազ
Շրջանառության մեջ է դրվել	21.04.2020 թ.

Թեմա՝ ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ
Կերպարվեստ

ԵՂԻՇԵ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

*Ծննդյան
150-ամյակ*

ԵՂԻՇԵ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ (1870-1936 թթ.), հայ բնանկարչության և դիմանկարչության ճանաչված վարպետ, ՀԽՍՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ (1935 թ.):

Ծնվել է Վաղարշապատում, սովորել է Թիֆլիսի Տեր-Հակոբյան պանսիոնում (1879-1881 թթ.), Մոսկվայի Լազարյան ճեմարանում (1881-1885 թթ.) և

Գեղանկարչության, քանդակագործության և ճարտարապետության ուսումնարանում (1885-1894 թթ.): Դասավանդել է Էջմիածնի Գևորգյան ճեմարանում (1894-1895 թթ.): Մասնակցել է բազմաթիվ ցուցահանդեսների Երևանում, Թիֆլիսում, Մոսկվայում: 1916 թ. աջակցել է Հայ արվեստագետների միության ստեղծմանը, ընտրվել նախագահ: Թադևոսյանը Վրաստանի գեղարվեստական ակադեմիայի հիմնադիրներից (1923 թ.) և առաջին պրոֆեսորներից է:

Լինելով հիմնականում երփնագրող՝ Թադևոսյանի տաղանդը դրսևորվել է նաև գրաֆիկայի, կիրառական արվեստների, խճանկարի, մանրաքանդակի ոլորտներում: Թադևոսյանի առաջին իսկ գործերը վկայում են նրա խոր գունազգացողության,

դասական ավանդույթներին հավատարմության մասին: Մեծ արժեք են ներկայացնում նկարչի թարմաշունչ ու քնարականությամբ լեցուն բնապատկերները («Արագած», 1917 թ., «Արարատ», 1934 թ.):

Թադևոսյանը փայլուն դիմանկարիչ է: Նրա վարպետությունը դրսևորվել է վաղ դիմանկարներում («Ա. Շիրվանզադե», 1929 թ., «Հ. Թումանյան», 1933 թ.), իսկ թեմատիկ դիմապատկերի ամենանշանավոր գործը նրա վերջին կտավն է՝ «Կոմիտասը» (1935 թ.): Լինելով հայ ազգային ազատագրական շարժման վերելքի ժամանակակիցը՝ Թադևոսյանը պարբերաբար անդրադարձել է նաև իր ժողովրդի անցյալին («Հոգեհաց. Արտաշեսի մահը», «Տոբք Անգեղ», 1910 թ., «Արշակ և Փառանձեմ», 1921 թ.):

Եղիշե Թադևոսյանի աշխատանքները գտնվում են Հայաստանի ազգային պատկերասրահում, Չարենցի անվան գրականության և արվեստի թանգարանում, Մոսկվայի Արևելքի ժողովուրդների արվեստի պետական թանգարանում և այլուր:

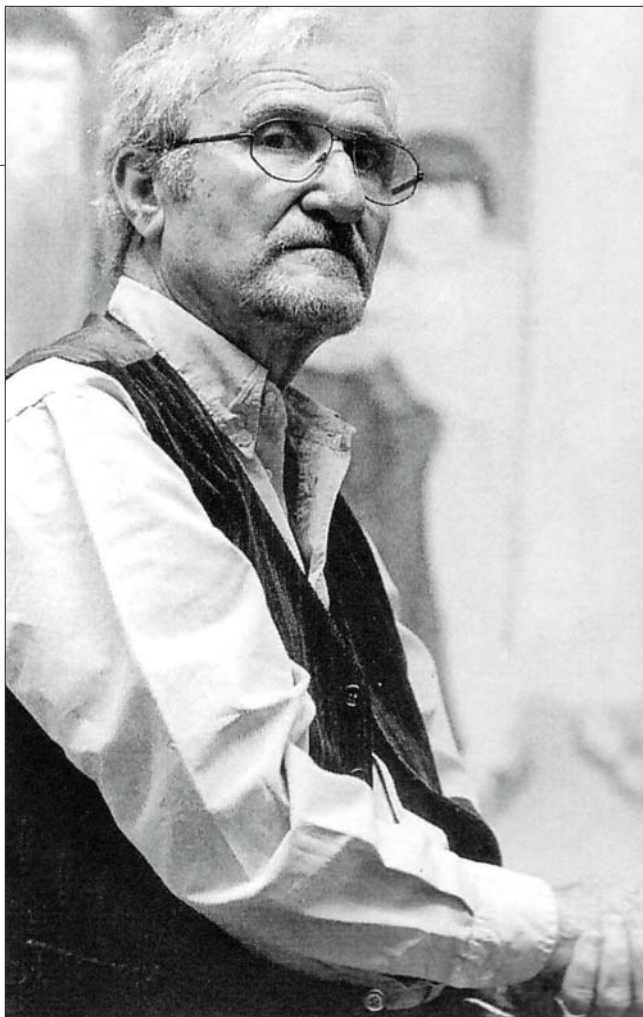
Դիմենս՝ հասված Եղիշե Թադևոսյանի «Նկարչի կինը՝ Ժյուսիկը» (1903 թ.) կսավից:

Դարձենս՝ հասվածներ Եղիշե Թադևոսյանի կսավներից՝ «Ինքնադիմանկար» (1933 թ.), «Սևանա կղզու Առաքելոց եկեղեցին» (Էսյուդ, 1934 թ.):

Էսֆիգների հեղինակն է Լուսինե Լալայանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	100 դրամ
Մետաղ/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	լավացված
Դրամաժուրը	հարթ
Թողարկման քանակը	500 հաւ
Շրջանառության մեջ է դրվել	20.05.2020 թ.

Թեմա՝ **ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ**
Կերպարվեստ

ԺԱՆՍԵՄ

Ծննդյան
100-ամյակ

Jansem

ԺԱՆՍԵՄ (Հովհաննես Սեմերջյան, 1920-2013 թթ.),
ֆրանսահայ նկարիչ, ՀՀ ԳԱԱ արտասահմանյան
անդամ:

1922 թ. Թուրքիայից ընտանիքով գաղթել է Սալո-
նիկ, այնուհետև՝ Փարիզ: Սովորել է Մոնպարնասի
ազատ ակադեմիայում, 1939 թ. ավարտել Փարիզի
դեկորատիվ արվեստի բարձրագույն դպրոցը:

Հեղինակ է ազգային թեմաներ շոշափող բազում
կտավների, նկարաշարերի և դիմանկարների:
Ժանսեմի ինքնատիպ արվեստը իրապաշտական է՝
տոգորված խոր մարդասիրությամբ: Լուսային հնչեղ
երանգներն ու արտահայտիչ գծանկարը ներազդու
են դարձնում մարդկանց դեմքերն ու շարժումները,
պատկերի ողջ մթնոլորտը:

Դիմերես՝ դրվագ նկարչի «Դիմակներով կինը»
(1978 թ.) կսավից:

Դարձերես՝ Ժանսենի դիմադասկերը:

Էսֆիզների հեղինակն է Էդուարդ Կուրդինյանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվալի դրամահասարանում:

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը/հարգը	նսկի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Ուրակը	դրուֆ
Դրամաշուրթը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	300 հաւ
Շրջանառության մեջ է դրվել	05.03.2020 թ.

Ժանսենը արժանացել է մի շարք միջազգային և պետական մրցանակների, այդ թվում՝ ՀՀ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց շքանշանի (2002 թ.), Ֆրանսիայի Պատվո լեգեոնի շքանշանի (2003 թ.), ՀՀ Պատվո շքանշանի (2010 թ.):

Ժանսենի աշխատանքները ցուցադրվում են աշխարհի շատ երկրներում: Բազմաթիվ նկարներ պահվում են Հայաստանի ազգային պատկերասրահում, իսկ Հայաստանի Ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտում ցուցադրվում է «Ցեղասպանություն» (1998-2001 թթ.) նկարաշարը:

Դիմերես՝ հասված նկարչի «Նակաչներ» (1982 թ.)
կսավից:

Դարձերես՝ Ժանսենի դիմանկարը և հասված նկարչի «Դեղին հագուստով կինը» (1968 թ.)
կսավից:

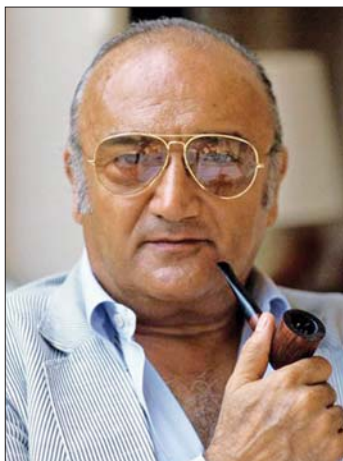
Էսքիզների հեղինակն է Լուսինե Լալայանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվալի դրամահասարանում:

Անվանական արժեք	100 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քաշը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Ուսկը	լավացված
Դրամաշուրքը	հարթ
Թողարկման քանակը	500 հաւս
Շրջանառության մեջ է դրվել	05.03.2020 թ.

Թեմա՝ **ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ**
Կինո, թատրոն

ԱՆՐԻ ՎԵՌՆՈՅ

Ծննդյան
100-ամյակ

ԱՆՐԻ ՎԵՌՆՈՅ (Աշոտ Մալաքյան, 1920-2002 թթ.), ֆրանսիացի հայազգի կինո-ռեժիսոր, գրող, Ֆրանսիայի գեղարվեստի ակադեմիայի անդամ։ Սովորել է Մարսելի կիրառական արվեստի դպրոցում, այնուհետև՝ Էքսան-Պրովանսի ֆրանսիական լիցեյում, որն ավարտելուց հետո անցել է լրագրողական աշխատանքի։ 1945 թ. «Լա Մարսելյեզ» թերթում Անրի Վեռնոյ կեղծանունով հրապարակել է Հայկական հարցի մասին հոդվածների շարք։ 1948 թ-ից աշխատել է կինոյում. աշխարհահռչակ դերասան-

ների մասնակցությամբ ստեղծել է 40-ից ավելի կինոնկարներ («Արգելված պտուղ» (1952 թ.), «Մաքսիմ» (1958 թ.), «Նախագահը» (1961 թ.) և այլն)։

Ժամանակակից կինոարվեստի լավագույն օրինակներից է Անրի Վեռնոյի «Մայրիկ» կենսագրական ֆիլմը, որը նկարահանվել է 1991 թ. և ներկայացնում է Հայոց ցեղասպանությունից մազապուրծ եղած և Ֆրանսիա գաղթած հայ ընտանիքի պատմություն։ 1996 թ. կինոնկարն արժանացել է Ֆրանսիայի «Սեզար» մրցանակի, իսկ սցենարը թարգմանվել և հրատարակվել է տասնյակ լեզուներով՝ դառնալով հայի անկոտրուկ ոգու և վերապրումի խոսուն վկայագիրը։

BANDE ORIGINALE DU FILM DE

HENRI VERNEUIL

այրիգ

Դիմերես՝ Ամրի Վեռնույին շնորհված Ֆրանսիայի Պատվո լեգեոնի շքանշանը, «Փարաջանովյան թաղեր» և «Մեզար» մրցանակների լուսանկարներ:

Դարձերես՝ Ամրի Վեռնույի դիմապատկերը, կինոժապավեն և «Արգելված լուսուղը» (1952 թ.) ու «Մի գիշերվա լուսամուկությունը» (1960 թ.) կինոնկարների լուսանկարներից հասվածներ:

Էսփիգների հեղինակն է Էդուարդ Կուրդինյանը:
Հուճադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեքը	100 դրամ
Մեճադր/հարգը	արժաթ 925°
Քաճը	28,28 գ
Չափը	28,0 x 40,0 մմ
Որակը	լավագված
Դրամաճուրը	հարթ
Թողարկման քանակը	500 հաս
Երջանառության մեջ է դրվել	20.05.2020 թ.

MUSIQUE COMPOSEE PAR JEAN-CLAUDE PERRELLI

Թեմա՝ **ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ**
Կինո, թատրոն

ՀՐԱԶՅԱ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

Ծննդյան
125-ամյակ

ՀՐԱԶՅԱ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ (1895-1961 թթ.), հայ անվանի դերասան, ԽՄ ժողովրդական արտիստ (1956 թ.):

Սովորել է Կ. Պոլսի ֆրանսիական և ամերիկյան քոլեջներում, հայկական Էսայան վարժարանում: Բեմական գործունեությունը սկսել է Ա. Պենկյանի թատերախմբում: 1919 թ-ից եղել է Կ. Պոլսի «Հայ դրամատիկի» դերասան: 1922 թ. Վ. Փափագյանի, Մ. Ջանանի և այլ դերասանների հետ հաստատվել է Խորհրդային Հայաստանում, 1923 թ-ից դարձել է Երևանի առնիշտ բնակիչ և Առաջին պետթատրոնի (այժմ՝ Ստանդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական) դերասան:

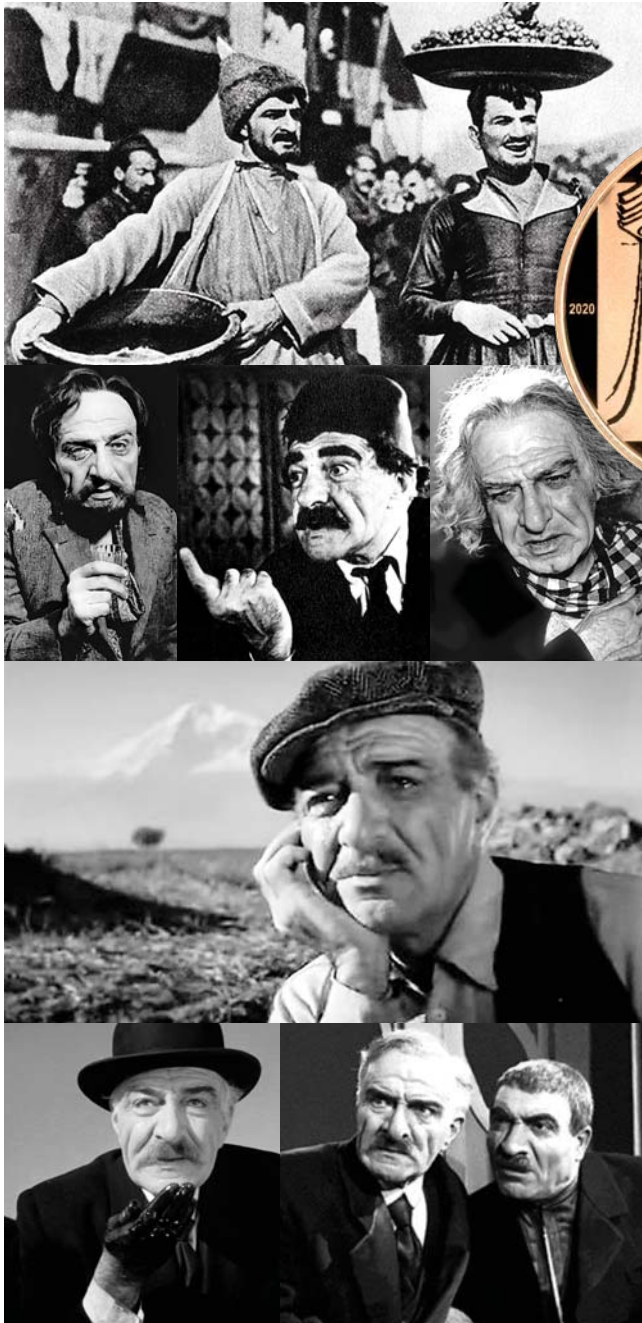
Ներսիսյանի վարպետությունը և տաղանդը լիակատար բացահայտվել են Ֆալստաֆի, Օթելլոյի, Լիր արքայի (Վ. Շեքսպիրի «Վինձորի գվարճասեր կա-

նայք», «Օթելլո», «Լիր արքա»), Պաղտասար աղբարի (Հ. Պարոնյանի «Պաղտասար աղբար»), Էլիզբարյանի (Ա. Շիրվանզադեի «Պատվի համար»), Պրոտաստվի (Լ. Տոլստոյի «Կենդանի դիակ»), Սեք-Գրեգորի (Վ. Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է») դերակատարումներում: 1925 թ-ից նկարահանվել է կինոյում՝ Ռուստամ («Նամուս», 1925 թ.), Պեպո

(«Պեպո», 1935 թ.), Դավիթ Բեկ («Դավիթ Բեկ», 1944 թ.), Ղամբարյան («Ինչու է աղմկում գետը», 1958 թ.), Ներսես աղբար («Տփթիկ», 1961 թ.) և այլն:

Անձնավորման արվեստի ճկունության, արտահայտչամիջոցների հարստության շնորհիվ Ներսիսյանին հավասարապես մատչելի էին ողբերգական, դրամատիկական և կատակերգական կերպարանավորումները, որոնց դերասանը հաղորդել է հուզական խորունկ բովանդակություն: Ներսիսյանի ստեղծագործական պաթոսը կարեկցանքն է հանիրավի հալածված հերոսի նկատմամբ, որն էլ շեշտված է արտիստի հատկապես վերջին շրջանի դերակատարումներում:

Իր նկարագրով, արվեստի գեղագիտական արժեքով և հուզական գրավչությամբ Ներսիսյանն արժանացել է համաժողովրդական ճանաչման:

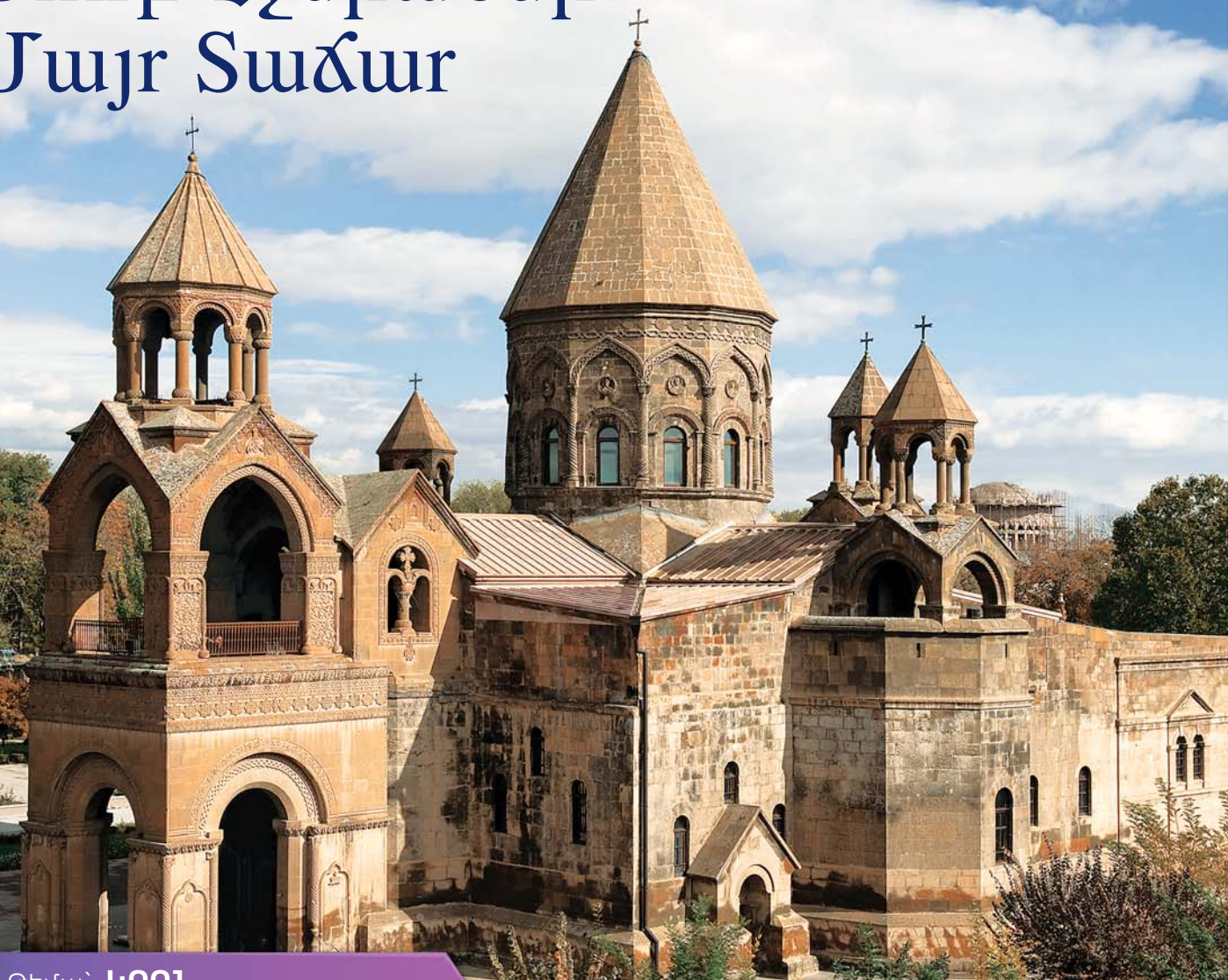
Դիմերես՝ Հրաչյա Ներսիսյանի հուշաֆարին
դասկերված խորաֆանդակից հասված
(գործ՝ Ստեփան Քյուրֆյանի):

Դարձերես՝ Հրաչյա Ներսիսյանի դիմադասկերը
(գործ՝ Ներսես Կիրակոսյանի):

Էսֆիզների հեղինակն է Լուսինե Լալայանը:
Հուշադրամը հասվել է Լիսվայի դրամահասարանում:

Անվանական արժեքը	10 000 դրամ
Մետաղը/հարգը	ոսկի 900°
Քաշը	8,6 գ
Տրամագիծը	22,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամառուրթը	ասամնավոր
Թողարկման ֆանակը	300 հաս
Շրջանառության մեջ է դրվել	20.05.2020 թ.

Մուրք Էջմիածնի Մայր Տաճար

Թեմա՝ **ԿՐՈՆ**
Կրոնական հուշարձաններ

ՄԱՅՐ ԱԾՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾԻՆԸ
 համայն հայության հոգևոր կենտրոնն
 է և Ծայրագույն Պատրիարք Ամենայն
 Հայոց Կաթողիկոսի նստավայրը:

Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարը քրիստոնեա-
 կան աշխարհի առաջին պաշտոնական Տաճարն է,
 որը կառուցվել է 301-303 թթ.՝ Սբ Տրդատ Գ Մեծ
 հայոց արքայի և Սբ Գրիգոր Լուսավորիչ Հայրա-
 պետի նախաձեռնությամբ և ջանքերով: Տաճարը
 կառուցվել է Սբ Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքով,
 համաձայն որի՝ Աստծո Միածին որդին՝ Հիսուս
 Քրիստոսը, իջնելով Արարատյան դաշտ՝ քաղաքա-
 մայր Վաղարշապատ, պատվիրել է, որ հենց այդ
 տեղում լինի Աստծո տաճարը՝ «բոլոր հավատաց-
 յալների աղոթքի ու խնդրանքների տունը և քահա-
 նայապետության Աթոռը»:

Ի սկզբանե Մայր Տաճարը կառուցվել է խաչաձև
 հիմքով և կենտրոնական գմբեթով, որով էլ Սուրբ
 Էջմիածինը համաշխարհային եկեղեցական ճար-
 տարապետության մեջ հանդիսանում է առաջին
 խաչահիմն գմբեթավոր տիպի տաճարը: XVII դա-
 րում Մայր Տաճարի արևմտյան մուտքին կցակա-
 ռուցվել է եռահարկ զանգակատուն, ինչպես նաև
 փոքրիկ զանգակատներ՝ հյուսիսային, արևելյան և
 հարավային արսիդների վրա: 1869 թ. Տաճարի
 արևելյան պատի ողջ երկայնքով կցակառուցվել է
 երեք սրահ՝ որպես ավանդատուն-թանգարան:
 XVII-XVIII դդ. Մայր Տաճարի ներսը զարդարվել է
 որմնանկարներով, որոնք վրձնել է հայ նշանավոր
 նկարչական՝ Հովնաթանյան ընտանիքը:

Դարերի ընթացքում Սուրբ Էջմիածնի Մայր
 Տաճարը վերանորոգվել է հովանավորությամբ հայ
 իշխանների, ազգային բարեգործների (Ալ. Ման-

թաշյան, Գյուլբենկյան հիմնադրամ, Լուիզ Մանուկ-
 յան Սիմոն և Մանուկյան ընտանիք), համայն հա-
 յության արտաբուխ նվիրատվություններով և Հայոց
 պետության գործակցությամբ:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբեգին Բ. Ծայրագույն Պատ-
 րիարք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նախա-
 ձեռնությամբ 2012 թ. սկսվել է Մայր Տաճարի
 համակողմանի հիմնարար նորոգությունը, որն իր
 ավարտին կհասնի 2021 թ.:

Մայր Տաճարը 2000 թ. ընդգրկվել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի
 Համաշխարհային ժառանգության ցանկում:

Դիմերես՝ Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարը:

**Դարձերես՝ Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճարի
 խորանը՝ գմբեթի ներսի հասվածի
 ֆոնին:**

**Նախագծի հեղինակն է «CIT Coin Invest AG»
 ընկերությունը, Լիխտենշտեյն:**

**Հուշադրամը հասվել է «B.H. Mayer Mint» դրամա-
 հասարանում, Գերմանիա:**

Անվանական արժեքը	30100 դրամ
Մեսաղը/հարգը	արծաթ 999⁰
Քաշը	1000,0 գ
Տրամագիծը	100,0 մմ
Ուսկը	դրոֆ
Դրամաշուրքը	ընդհատվող ասամնավոր, համարակալված

**Թողարկման ֆանակը 301 հաս
 Շրջանառության մեջ է դրվել 21.12.2020 թ.**

Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների շարքերը և թողարկման տարեթվերը

(1994 - 2020)

ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պետականության դրամություն

Արցախ	(արժաթ, 1994 թ.)
Ազգային ժողովի ժեմբռ	(արժաթ, 1995 թ.)
Արևելյան թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Արևմտյան թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Բագրատունյաց թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Կիլիկյան թագավորություն	(արժաթ, 1995 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 10-ամյակ (1991-2001 թթ.),	(արժաթ, 2001 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 15-ամյակ (1991-2006 թթ.),	(արժաթ, 2006 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 20-ամյակ (1991-2011 թթ.),	(արժաթ, 2011 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ (1991-2016 թթ.),	(արժաթ, 2016 թ.)
Հայաստանի Հանրապետության 25-ամյակ/ռուս. (1991-2016 թթ.),	(արժաթ, 2016 թ.)
Հայաստանի առաջին Հանրապետության 100-ամյակ (1918-2018 թթ.),	(արժաթ, 2018 թ.)

Հայաստանի զինված ուժեր

Մարդասրտյա	(արժաթ, 1994 թ.)
Հայաստանի զինված ուժեր	(նսկի/արժաթ, 2005 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 15-ամյակ	(նսկի, 2007 թ.)
Շուրիի ազատագրման 15-ամյակ	(նսկի, 2007 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 20-ամյակ	(նսկի/արժաթ, 2012 թ.)
Շուրիի ազատագրման 20-ամյակ	(նսկի, 2012 թ.)
Հայոց բանակի կազմավորման 25-ամյակ	(նսկի/արժաթ, 2017 թ.)
Շուրիի ազատագրման 25-ամյակ	(նսկի, 2017 թ.)

Հայկական դրամներ

Ճախարակ	(արժաթ, 1994 թ.)
Ազգային դրամի 5 սարին	(արժաթ, 1998 թ.)
Ազգային դրամի 15 սարին	(արժաթ, 2008 թ.)
Ազգային դրամի 20 սարին	(արժաթ, 2013 թ.)
Ազգային դրամի 25 սարին	(արժաթ, 2018 թ.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՄԱԿ-50	(արժաթ, 1995 թ.)
Հայաստան-Սփյուռք համաժողով	(արժաթ, 1999 թ.)
Նոր հազարամյակ	(արժաթ, 2000 թ.)
Հայաստանը Եվրասիական տնտեսական համագործակցության անդամ	(արժաթ, 2001 թ.)
Միջազգային բենոյային տարի	(արժաթ, 2006 թ.)
ՀԱՊ-20 և ՀԱՊԿ-10	(արժաթ, 2012 թ.)
Եվրասիական ճնշման միություն	(արժաթ, 2015 թ.)
ՀԱՊ-25 և ՀԱՊԿ-15	(արժաթ, 2017 թ.)
Հայաստանի ԱՄՀՀԲ անդամակցության հոբելյան	(արժաթ, 2017 թ.)
Եվրասիական ճնշման միության 5 տարին	(արժաթ, 2019 թ.)

ԱՆՎԱՆԻ ԱՆՀԱՏՆԵՐ

Հայ զորավարներ

Մարալ Բադրամյան-100	(արժաթ, 1997 թ.)
Գարեգին Նժդեհ	(նսկեզոծ արժաթ/արժաթ, 2001 թ.)
Մարալ Բաբաջանյան-100	(արժաթ, 2006 թ.)
Անդրանիկ Օզանյան-150	(արժաթ, 2015 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան-1625	(նսկի, 2016 թ.)
Վարդան Մամիկոնյան	(նսկի, 2016 թ.)
Ծովակալ Իսակով-125	(արժաթ, 2019 թ.)
Գևորգ Չավուր-150	(արժաթ, 2020 թ.)

Պետական և հասարակական գործիչներ

Տիգրան Մեծ	(նսկի, 1999 թ.)
Տիգրան Մեծ	(նսկի, 2003 թ.)
Վռամապետի արքա	(արժաթ, 2005 թ.)
Ալեքսանդր Մանթաբյան-175	(նսկի, 2017 թ.)
Գալուստ Գյուլբենկյան-150	(նսկի, 2019 թ.)

Գիտություն

Անանիա Շիրակացի-1400	(արժաթ, 2005 թ.)
Արեմ Միկոյան-100	(արժաթ, 2005 թ.)
Վիկտոր Համբարձումյան-100	(արժաթ, 2008 թ.)
Մովսես Խորենացի-1600	(արժաթ, 2010 թ.)
Լեո-150	(արժաթ, 2010 թ.)
Հովսեփ Օրբելի-125	(արժաթ, 2012 թ.)
Բենիամին Մարգարյան-100	(արժաթ, 2013 թ.)
Ոսկան Երևանցի-400	(արժաթ, 2014 թ.)

Գրականություն

Պուշկին-200	(արժաթ, 1999 թ.)
Վիլյամ Մարոյան-100	(նսկի, 2008 թ.)
Խաչատուր Աբովյան-200	(նսկի, 2009 թ.)
Րաֆֆի-175	(նսկի, 2010 թ.)
Վահան Տերյան-125	(նսկի, 2010 թ.)
Միսաք Մեծարեմ-125	(նսկի, 2011 թ.)
Հովհաննես Ծիրագ-100	(նսկի, 2014 թ.)
Հովհաննես Թումանյան-150	(նսկի, 2019 թ.)

Կերպարվեստ, ճարտարապետություն

Արշիլ Գորկի-100	(նսկի, 2004 թ.)
Մարտիրոս Սարյան-125	(նսկի, 2005 թ.)
Հակոբ Գյուրջյան-125	(նսկի, 2006 թ.)
Հովհաննես Այվազովսկի	(արծաթ, 2006 թ.)
Ժան Գառզու-100	(նսկի, 2007 թ.)
Վարդգես Սուրենյանց-150	(արծաթ, 2010 թ.)
Թեոդոր Աֆանասովիչ	(արծաթ, 2010 թ.)
Թորոս Ռոսլին-800	(նսկի, 2011 թ.)
Ստեփան Աղաջանյան-150	(արծաթ, 2013 թ.)
Արա Բեֆարյան-100	(արծաթ, 2013 թ.)
Էդուարդ Իսաբեկյան-100	(արծաթ, 2014 թ.)
Փանոս Թերլեմեզյան-150	(արծաթ, 2015 թ.)
Արսակ Ֆեթվաճյան-150	(արծաթ, 2016 թ.)
Ալեքսանդր Բաժբեուկ-Մելիքյան-125	(արծաթ, 2016 թ.)
Հովհաննես Այվազովսկի-200	(նսկի, 2017 թ.)
Հովհաննես Զարդարյան-100	(արծաթ, 2018 թ.)
Վարդան Մախոխյան-150	(արծաթ, 2019 թ.)
Ժանսեն-100	(նսկի/արծաթ, 2020 թ.)
Եղիշեն Թադևոսյան-150	(արծաթ, 2020 թ.)

Երաժշտություն

Արամ Խաչատրյան-100	(նսկի/արծաթ, 2002 թ.)
Կոմիտաս	(նսկի, 2006 թ.)
Սայաթ-Նովա-300	(նսկի, 2012 թ.)
Կոմիտաս-150	(արծաթ, 2019 թ.)

Կինո, թատրոն, կրկես

Լեոնիդ Ենգիբարյան-75	(արծաթ, 2010 թ.)
Սերգեյ Փարաջանով	(արծաթ, 2012 թ.)
Վահրամ Փափազյան-125	(նսկի, 2013 թ.)
Համո Բեկնազարյան-125	(արծաթ, 2017 թ.)
Անրի Վեռնոյ-100	(արծաթ, 2020 թ.)
Հրաչյա Ներսիսյան-125	(նսկի, 2020 թ.)

Սպորտ

Տիգրան Պետրոսյան-70	(արծաթ, 1999 թ.)
Ֆոսթրոլի արժանեք	(արծաթ, 2008-2011 թթ.)
Պելե, Էյսեբիո, Լև Յաշին, Ֆրանց Բեկենբաուեր, Զբիգնև Բոնեկ, Մարիո Կեմպես, Յոհան Կրոյֆ, Միշել Պլասինի	

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Գիտություն, գրականություն

Հայոց գրերի գյուտի 1600-ամյակ	(նսկի, 2002 թ.)
«Մասյան ողբերգության» լոռեմի 1000-ամյակ	(արծաթ, 2002 թ.)
Մատենադարան-50	(արծաթ, 2007 թ.)
Մխիթար Գոչի «Գիրք Դասասանի» 825-ամյակ	(արծաթ, 2009 թ.)
Գլաձորի համալսարանի 725-ամյակ	(արծաթ, 2009 թ.)
Հայ գրիի տղազրության 500-ամյակ	(արծաթ, 2012 թ.)
Հայկական այբուբենի ստեղծ, 39 տեսակի	(նսկի/արծաթ, 2013 թ.)
Լազարյան ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ	(արծաթ, 2015 թ.)
Հայաստանի դասնության բանգարանի հիմնադրման 100-ամյակ	(արծաթ, 2019 թ.)
Երևանի դեռական համալսարանի հիմնադրման 100-ամյակ	(արծաթ, 2019 թ.)

Արվեստ

Օդերայի և բալետի թատրոնի հիմնադրման 75-ամյակ	(արձաք, 2008 թ.)
Ջազ	(արձաք, 2010 թ.)
Հայկական գորգ	(նսկեզոծ արձաք/արձաք, 2018 թ.)
Վիճադագորգ, Արևագորգ, Արծվագորգ, Խորանագորգ, Խաչխորան գորգ, Մեղվաբուն գորգ, Կենաց ծառ գորգ, Վահանակիր գորգ, Որոտան գորգ, Պոռոպերդ գորգ	
Աճխարհի կերամիկան	(արձաք, 2018 թ.)
Հայկական կերամիկա, Ռուսական կերամիկա, Հունական կերամիկա, Չինական կերամիկա, Իրանական կերամիկա	

ԿՐՈՆ

Դիցաբանություն

Մասունցի Դավիթ	(արձաք, 1994 թ.)
Անահիտ Ասվածուհի	(նսկի, 1997 թ.)
Հայկ Նահապետ	(նսկի, 2007 թ.)

Քրիստոնեություն

Նոյի վայրէջքը Արարատից	(նսկի, 1999 թ.)
Մահակ Ա Պարթև	(արձաք, 2005 թ.)
XX դարի հայոց կաթողիկոսներ	(նսկի, 2008 թ.)
Սուրբ Սարգիս զորավար	(նսկի, 2009 թ.)
Ավետարանի տեսարանները հայ մանրանկարչությունում	(արձաք, 2010 թ.)
Ավետում, Մոգերի երկրագործությունը, Մուսֆ Երուսաղեմ, Համբարձում	
Վիեննայի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 200-ամյակ	(արձաք, 2011 թ.)

Նոյյան օղակ (7,77 / 15,55 / 31,1 գ)	(արձաք, 2012 թ.)
Նոյյան օղակ (1,0 / 7,78 / 15,55 / 31,1 գ)	(նսկի, 2017 թ.)
Վենետիկի Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակ	(արձաք, 2017 թ.)
Խրիմյան Հայրիկ-200	(արձաք, 2020 թ.)

Կրոնական հուշարձաններ

Գառնի	(արձաք, 1994 թ.)
Սբ Էջմիածին	(նսկի/արձաք, 1998 թ.)
Անի	(նսկի/արձաք, 1998 թ.)
Հաղթաս	(արձաք, 1998 թ.)
Աղթամար	(նսկի/արձաք 1999 թ.)
Գանձասարի վանք	(արձաք, 2004 թ.)
Հայաստանի խաչքարեր	(արձաք, 2011 թ.)
Էջմիածնի խաչքար, Կեչառիսի խաչքար, Գնդեվանքի խաչքար, Գոռավանքի խաչքար, Նորավանքի խաչքար, Սանահինի խաչքար	
Հայկական վանքեր և եկեղեցիներ	(արձաք, 2012 թ.)
Սբ Էջմիածնի Մայր տաճար, Կեչառիսի վանք, Գնդեվանք, Գոռավանք, Նորավանք, Սանահին	
Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար	(արձաք, 2020 թ.)

Էջմիածնի զանգեր

Սուրբ Գեղարդ	(արձաք, 2013 թ.)
Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի Աջը	(արձաք, 2014 թ.)
Մրբալույս Մյուռնոնի կաթսա	(արձաք, 2014 թ.)
Խոսակերաց Սուրբ Նեան	(արձաք, 2016 թ.)
Սուրբ Հովհաննես Մկրտչի մասունքով խաչ	(արձաք, 2016 թ.)
Սուրբ Գևորգի մասունքով խաչ	(արձաք, 2016 թ.)

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Երկրաբանական 10-ամյա տարեկից	(արձաք, 1998 թ.)
Պեքանկի 110-ամյակ	(արձաք, 2003 թ.)
ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 10-ամյակ	(նսկի 2008 թ.)
Աճի-1050	(նսկի, 2011 թ.)
Արսաւա-2200	(նսկի, 2011 թ.)
Հայոց ցեղասպանության 100-րդ տարեկից	(արձաք, 2015 թ.)
ՀՀ սահմանադրական դատարանի 20-ամյակ	(արձաք, 2015 թ.)
Երևան-2800	(արձաք, 2018 թ.)
Սարգսյանի հերոսամասի 100-ամյակ	(արձաք, 2018 թ.)
Հայրենական մեծ պատերազմում տարած հաղթանակի 75-ամյակ	(արձաք, 2020 թ.)

ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ

Բուսական աշխարհ

Ծիրան	(արձաք, 1994 թ.)
Հայկական խաղող	(արձաք, 2007 թ.)
Ծաղիկների գեղեցկությունը	(արձաք, 2010-2011 թթ.)
Գալանձուս Արշուրենկոյի, Լվաժաղիկ Չանգեզուրի, Արսենի Հայաստանյան, Բրուս Ադամի	
Նուռ	(նսկի, 2011 թ.)
Աշխարհի ամենահին ծառերը	(արձաք, 2014 թ.)
Սխոռաբների սուսի, Հայրուրավոր ձիերի բազմակերպի, Հրեհակի կաղնի, Գեներալ Շերմանի ծառը	

Կենդանական աշխարհ

Կովկասյան ջրասամույր	(արձաք/դրոհնձ-նիկել, 1997 թ.)
Հայկական որոտ	(արձաք/դրոհնձ-նիկել, 1998 թ.)
Կովկասի կենդանական աշխարհ	(արձաք, 2006-2008 թթ.)
Լայնական ռզնի, Անդրկովկասյան գործ առջ, Կովկասյան անտառակառու, Միջերկրածովային կրիա,	

Առաջավորասիական ընձառյուծ, Լայնախիբ բադ, Իճխան, Հայկական իժ, Բեզուրյան այծ, Հայկական մուֆլոն, Անդրկովկասյան սակիրյան կորագլուխ, Կովկասյան բավոսն բվիկ
(արձաք, 2019 թ.)

Բնության հուշարձաններ

Աշխարհի լաբիրինթոսները (արձաք, 2016-2017 թթ.)
Բոստոնի լաբիրինթոսը, Վալալի լաբիրինթոսը, Բարսելոնայի լաբիրինթոսը, Մագոնեի լաբիրինթոսը

ՄՊՈՐՏ

Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա	(արձաք, 1996 թ.)
Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա	(արձաք, 1996 թ.)
Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա	(դրոհնձ-նիկել, 1996 թ.)
XVIII ձմեռային օլիմպիական խաղեր	(արձաք, 1998 թ.)
1998 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 1998 թ.)
Առաջին համահայկական խաղեր	(արձաք, 1999 թ.)
2006 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 2004 թ.)
Շախմատի 37-րդ օլիմպիադա	(նսկի, 2006 թ.)
Մենամարտի արվեստը	(արձաք, 2011-2012 թթ.)
Ջյուդո, Ուեու, Կարատե, Կոխ	
2014 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 2014 թ.)
2018 թ. ֆուտբոլի աշխարհի առաջնություն	(արձաք, 2018 թ.)

ԽՈՐՀՐԴԱՆՇԱՆՆԵՐ

Կենդանակերտի նշանները (արձաք, 2007-2008 թթ./նսկի, 2008-2009 թթ.)
Խոյ, Յուլ, Երկվորյակներ, Խեղդեհին, Առյուծ, Կույս, Կեռն, Կարիճ, Աղեղնավոր, Այծեղջյուր, Ջրհոս, Ջկներ

2021 թվականի Հայաստանի Հանրապետության հուշադրամների թողարկման ծրագիրը

Առնո Բարաջանյան-100

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրոմֆ
Դրամաւորքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաւս

Գրիգոր Տաթևացի-675

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրոմֆ
Դրամաւորքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաւս

Ալեքսանդր Ստեփանյան-150

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրոմֆ
Դրամաւորքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հաւս

Կալկաթայի հայոց մարդասիրական Ճեմարանի հիմնադրման 200-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մետաղը/հարգը	արծաթ 925°
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրոմֆ
Դրամաւորքը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	300 հաւս

Գ. Սունդուկյանի անվան ազգային ակադեմիական թատրոնի հիմնադրման 100-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրջը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հատ

Հայաստանի Հանրապետության 30-ամյակ (1991-2021)

Անվանական արժեքը	5000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քաշը	168,1 գ
Տրամագիծը	63,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրջը	հարթ, համարակալված
Թողարկման քանակը	300 հատ

Թբիլիսիի Պ. Ադամյանի անվան հայկական ղեռնական դրամասիկական թատրոնի կազմակերպման 100-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	40,0 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրջը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հատ

ԱՊՀ 30-ամյակ

Անվանական արժեքը	1000 դրամ
Մեխաղը/հարգը	արծաթ 925 ⁰
Քաշը	33,6 գ
Տրամագիծը	38,61 մմ
Որակը	դրուֆ
Դրամաշուրջը	ասամնավոր
Թողարկման քանակը	500 հատ

Դրամահատարաններ

ՀՀ կենտրոնական բանկը 2020 թ. համագործակցել է Լիտվայի և գերմանական «B.H. Mayer Mint» դրամահատարանների հետ:

2020 թ. թողարկման բոլոր հուշադրամների հատումն իրականացվել է Լիտվայի դրամահատարանում, բացառությամբ «Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» հուշադրամի, որը հատվել է գերմանական «B.H. Mayer Mint» դրամահատարանում:

Լիտվայի դրամահասարան

Լիտվայի դրամահատարանը հիմնադրվել է 1990 թ. դեկտեմբերի 10-ին Վիլնյուսում: Գործունեության առաջին տարիներին դրամահատարանը հատում էր միայն շրջանառու մետաղադրամներ, իսկ 1993 թ-ից սկսել է հատել նաև հուշադրամներ: Ժամանակակից սարքավորումների, տեխնոլոգիական նորարարությունների կիրառության, արտադրանքի բարձր որակի ապահովման շնորհիվ այսօր Լիտվայի դրամահատարանը դրամագիտական արժեքների արտադրության շուկայում համարվում է առաջատարներից մեկը: Դրա վառ ապացույցը 2020 թ. Բեռլինում կայացած Արժույթի համաշխարհային տոնավաճառում (World Money Fair) ստացած մրցանակներն են:

Լիտվայի դրամահատարանը համագործակցում է մի շարք երկրների (Հայաստան, Բելառուս, Լատվիա, Էստոնիա, Սլովենիա, Մոլդովա, Դոդգեստան, Վրաստան, Լյուքսեմբուրգ, Ֆինլանդիա) կենտրոնական բանկերի հետ:

ՀՀ կենտրոնական բանկի հետ Լիտվայի դրամահատարանը համագործակցում է 2001 թ-ից: Այստեղ հատվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի 2014-2020 թթ. հուշադրամների թողարկման ծրագրերով նախատեսված բազմաթիվ հուշադրամներ, այդ թվում՝ միջազգային դրամագիտական մրցույթներում մրցանակներ ստացած «Հայոց ցեղասպանության 100-ամյա տարելից», «Երևան-2800», «Կոմիտասի 150-ամյակ» և այլ հուշադրամներ:

«B. H. Mayer Mint» դրամահասարան

«B. H. Mayer Mint» դրամահատարանը հիմնադրվել է 1871 թ.: Այն համարվում է աշխարհի լավագույն մասնավոր դրամահատարաններից մեկը: Հատման տեխնոլոգիաների ոլորտում էական ներդրումներ իրականացնելու շնորհիվ դրամահատարանը ձեռք է բերել մեծ նվաճումներ միջազգային դրամագիտական շուկայում: Վերջին տասնամյակների ընթացքում դրամահատարանը լայնորեն օգտագործում է տեխնոլոգիական նորարարություններ, ինչը թույլ է տալիս արտադրել բարձրագույն հատման որակի դրամագիտական արժեքներ:

«B. H. Mayer Mint» դրամահատարանը համագործակցում է բազմաթիվ ընկերությունների հետ, սակայն նրա հիմնական գործընկերներից է 1970 թ. հիմնադրված «CIT Coin Invest AG» ընկերությունը, որի գրասենյակը գտնվում է Լիխտենշտեյնում:

ՀՀ կենտրոնական բանկի համագործակցությունը «B. H. Mayer Mint» դրամահատարանի հետ սկիզբ է առել 2010 թ. ու շարունակվում է մինչ օրս: Միջազգային դրամագիտական ծրագրերի շրջանակում թողարկվել են «Ծաղիկների գեղեցկությունը», «Ջազ», «Հայաստանի խաչքարերը», «Էջմիածնի զանգերը», «Էջմիածնի Սուրբ մասունքները» արծաթե հուշադրամների շարքերի ավելի քան 20 տեսակի հուշադրամներ, որոնց մի մասը միջազգային մրցույթների մրցանակակիրներ են:

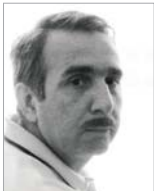
Միջազգային մրցույթ - 2020

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից 2019 թ. թողարկված արծաթե հուշադրամը՝ նվիրված աշխարհահռչակ հայ կոմպոզիտոր և երաժշտագետ Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյակին, Ռուսաստանի Դաշնությունում անցկացված **«Դրամների համաստեղություն-2020»**

14-րդ միջազգային մրցույթում արժանացել է
3-րդ մրցանակի՝ **«Տարվա հուշադրամը»** անվանակարգում:

Մրցույթին մասնակցելու հայտով դիմել է 26 կազմակերպություն 17 երկրից՝
ներկայացնելով 2019 թ. թողարկված 159 հուշադրամ:
Հաղթող հուշադրամներն ընտրվել են միջազգային ժյուրիի քվեարկության արդյունքներով:

«Կոմիտաս-150» հուշադրամի էսքիզների հեղինակներն են
Վարդան Վարդանյանը (*դիմերես*) և Էդուարդ Կուրդինյանը (*դարձերես*):
Հուշադրամը հատվել է Լիտվայի դրամահատարանում:

ՎԱՐԴԱՆ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆԸ մասնագիտությամբ ճարտարապետ է:

Հայտնի է որպես ՀՀ նամականիշների և հուշադրամների դիզայներ: Նրա աշխատանքներից սկստուտական շարժման 100-ամյակին նվիրված «Եվրոպա» նամականիշը 2009 թ. 50 եվրոպական փոստային օպերատորների աշխատանքների մրցույթում ճանաչվել է լավագույնը: Ունի հուշադրամների ձևավորման բազմաթիվ աշխատանքներ: Նրա հեղինակած «Հայ գրքի տպագրության 500-ամյակին» նվիրված հուշադրամը 2013 թ. ճանաչվել է լավագույնը իտալական Վիչենցա քաղաքում անցկացված 10-րդ միջազգային մրցույթում, իսկ «Երևան-2800» հուշադրամը «Դրամների համաստեղություն-2019» 13-րդ միջազգային մրցույթի (ՌԴ) մրցանակակիր է:

ԷԴՈՒԱՐԴ ԿՈՒՐԴԻՆՅԱՆԸ Ֆիլատելիայի և դրամագիտության համահայկական ակադեմիայի թղթակից անդամ է, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ: Կուրդինյանն արժանացել է միջազգային բազմաթիվ մրցանակների ու մեդալների, շուրջ 50 նամականիշների, փոստային բացիկների, բուկլետների և հուշադրամների հեղինակ է: Նրա հեղինակած միջազգային մրցանակակիր հուշադրամների շարքում են «Լվաժադիկ Ջանգեզուրի», «Ջագ», «Արտաշատ-2200», «Մովսես Խորենացի-1600» հուշադրամները, ինչպես նաև «Հայաստանի վայրի ծառերը» շրջանառու հիշատակային մետաղադրամների շարքը, որն Արժույթային հարցերով միջազգային ասոցիացիայի (IACA) կողմից Մադրիդում կազմակերպված միջազգային դրամագիտական մրցույթում արժանացել է պատվավոր մրցանակի՝ «Լավագույն հիշատակային շրջանառու մետաղադրամ-2015» անվանակարգում:

Ներքին մրցույթ - 2020

2021 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը կազմակերպել է
«Տարվա լավագույն հուշադրամը» անվանակարգով ներքին մրցույթ:
 Մրցույթին ներկայացվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից
 2020 թ. թողարկված հուշադրամները:
 ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցները նախապատվությունը տվել են
«Ժանսեն-100» ոսկե հուշադրամին (*էսքիզների հեղինակ՝ Էդուարդ Կուրդինյան*) և
«Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար» արծաթե հուշադրամին
 (*նախագծի հեղինակ՝ «CIT Coin Invest AG» ընկերություն, Լիխտենշտեյն*):

ՀՀ արժույթի թողարկումը համակարգող թիմը

ՀՀ կենտրոնական բանկի արժույթի թողարկումը համակարգող թիմը ձևավորվել է 2004 թվականին և տարիների ընթացքում համալրվել նոր աշխատակիցներով: Թիմն իրականացնում է ՀՀ արժույթի թողարկմանն առնչվող բազմազան գործառնություններ:

- ▶ դրամանիշերի՝ շրջանառու մետաղադրամների և թղթադրամների, հիշատակային մետաղադրամների, հուշադրամների, հավաքորդական թղթադրամների և ներդրումային դրամների արտադրության և մատակարարման կազմակերպում,
- ▶ դրամանիշերի լուսաբանում՝ տեղեկատվական բուկլետների, հուշադրամներին նվիրված տարեկան հանդեսների, դրամագիտական գրքերի հրատարակում,

Մենք սիրով ենք կատարում մեր աշխատանքը, շարունակ կատարելագործում մեր հմտությունները, չեղք բերում գիտելիքներ՝ նոր նվաճումների հասնելու համար:

- ▶ ՀՀ կենտրոնական բանկի դրամագիտական հավաքածուի համալրում,
- ▶ դրամանիշերի՝ միջազգային մրցույթներին մասնակցության ապահովում:

Մասնագիտական հմտությունների և գործին նվիրվածության շնորհիվ թիմը հասել է մեծ հաջողությունների. ՀՀ կենտրոնական բանկին բերել է բազմաթիվ պարգևներ, այդ թվում 18 մրցանակ՝ ԱՄՆ-ում, Եվրոպայում, Ռուսաստանում անցկացված միջազգային մրցույթներից: ՀՀ թողարկումները բազմիցս ներկայացվել են միջազգային կոնֆերանսներում և արժանացել ոլորտի մասնագետների հատուկ ուշադրությանը:

Բովանդակություն

Ուղերձ	Մարտին Գալսյան	2
Հուլիսամյա 2020	Սուրեն Սիմոնյան	4
Կրոն. Քրիստոնեություն	Խրիմյան Հայրիկ. Ծննդյան 200-ամյակ	6
Անվանի անհասներ. Հայ գորավարներ	Գևորգ Զավուր. Ծննդյան 150-ամյակ	8
Պատմություն	Հայրենական մեծ պատերազմում սարած հաղթանակի 75-ամյակ	10
Անվանի անհասներ. Կերպարվեստ	Եղիշե Թադևոսյան. Ծննդյան 150-ամյակ	12
Անվանի անհասներ. Կերպարվեստ	Ժանսեմ. Ծննդյան 100-ամյակ	14
Անվանի անհասներ. Կինո, թատրոն	Անրի Վեռնոյ. Ծննդյան 100-ամյակ	18
Անվանի անհասներ. Կինո, թատրոն	Հրաչյա Ներսիսյան. Ծննդյան 125-ամյակ	20
Կրոն. Կրոնական հուշարձաններ	Սուրբ Էջմիածնի Մայր Տաճար	22
Հայաստանի Հանրապետության հուշարձանների ցարձերը և թողարկման տարեթվերը (1994-2020)		27
2021 թ. Հայաստանի Հանրապետության հուշարձանների թողարկման ծրագիրը		32
Դրամահասարաններ		34
Միջազգային մրցույթ - 2020		37
Ներքին մրցույթ - 2020		38
ՀՀ արժույթի թողարկումը համակարգող թիմը		39

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՈՒՇԱԴՐԱՄՆԵՐ
2020

ՀՀ կենտրոնական բանկի հրահարակություն
Կազմեցին՝ Նունե Տերյանը, Անժելա Գևորգյանը
Խմբագիրներ՝ Հարություն Համբարձումյան,
Ռուզաննա Վարդանյան, Գոհար Հովհաննիսյան
Ջևադորումը՝ Արամ Ուռուսյանի

Տպախանակը՝ 600

cba.am

